

Jagten og den unaturlige skyhed

Jagt er en vigtig livskvalitet for 170.000 danskere, og der er næppe tvivl om, at jagt giver mange mennesker nogle naturoplevelser, som er mere intensive – 'tæt på naturen' – end mange andre friluftaktiviteter.

Samtidig er jagt nok den friluftaktivitet, der påvirker andre menneskers naturoplevelser mest negativt først og fremmest ved at gøre de fleste større dyr og fugle langt mere sky, end de ville have været uden jagt, men også ved at holde mange bestande af pattedyr og fugle nede på reducerede antal. Jagten i Danmark truer ikke nogen dyrearters fortsatte beståen, men der kunne givetvis være væsentligt større bestanden af en lang række arter, hvis der ikke blev drevet jagt på dem.

Når synet af et rådyr ifølge flere undersøgelser står øverst på ønskesedlen til danskernes skovtur, uden at det lykkes for ret mange at se andet end allerhøjst en hvid rumpe, der forsvinder i tykningen, så hænger det sammen med de jagtbare dyrebestandes store skyhed. Og når der kun er vildtlevende kronstyr i et fåtal områder i landet, så er det fordi jagt forhindrer dem i at sprede sig til resten af landet, som de tidligere er blevet skudt væk fra.

Det samme gælder de fleste større fuglearter, hvor f.eks. flokke af ænder og gæs som regel letter på 300-600 meters afstand fra mennesker. Resultatet er, at fornøjelsen ved oplevelsen af store vandfugleflokke oftest er forbeholdt folk med dyr optik i form af kikkerter og teleskoper. Hertil kommer, at jagten på disse trækfugle i store dele af deres udbredelsesområder givetvis holder en række bestande langt under, hvad levestederne kunne bære.

Sådan behøver det ikke at være. I egne af verden, hvor pattedyr og fugle ikke som i Europa har været jaget intensivt i mere end 150 år med knaldende skydevåben, kan man opleve selv store flokke på ned til 20-30 meters afstand. Ja, man behøver i virkeligheden blot besøge en bypark for at se, hvor tillidsfulde mange fugle kan blive, når de ikke jages. – Og tilsvarende opleve voksne og børns begejstring og glæde ved nærkontakten!

Alle der har rejst i dele af verden, hvor der ikke drives jagt med knaldende skydevåben, har kunnet opleve, hvor tillidsfulde selv store fugle kan være uden jagt. Foto: Niels Poul Dreyer, Indiske Skovstyrke i Burma.

Det er jagten generelt, der gør dyr og fugle sky, så ude på Tipperreservatet i Vestjylland er fuglene stort set ligeså sky som på Værnengene, hvor der er intensiv jagt. Det skyldes, at det er så sjældent, at fuglene oplever mennesker på Tipperne, at de ikke lærer, at de er fredelige. I Utterslev Mose er der derimod masser af mennesker hele tiden, så fuglene har erfaret, at de mange mennesker er ganske fredelige, og de er derfor tillidsfulde. Ind imellem har man alle mulige grader af tilvænnning, alt efter omgivelserne, så på steder, hvor fuglene opholder sig længe i et jagtfredet område med hyppige besøg af mennesker, bliver de tillidsfulde, mens trækgæster, der lige er ankommet, vil være ligeså sky som udenfor.

Den naturlige – medfødte – flugtafstand hos de fleste større pattedyr og fugle er formentlig nær 'et stenkast' – dvs. 20-30 meter. Denne afstand kan så påvirkes negativt ved beskydning eller positivt ved f.eks. fodring – eller altså blot ved hyppige møder med fredelige mennesker, som det ses så udpræget f.eks. i Jægersborg Dyrehave (hvor 'reguleringen' foregår yderst diskret bl.a. fra biler). Det er næppe for meget at påstå, at denne dyrehave er danskernes mest benyttede skov netop i kraft af de mange nærkontakter med hjortene.

Danmark har et større antal jægere pr. areal end næsten alle andre europæiske lande, og jagtudbyttet er højt bl.a. takket være massive udsætninger af skydefugle. Mere end 1000 skud på en time er talt ved jagtpremieren i en lang række vådområder i Danmark, og røntgenundersøgelser af pattedyr og fugle har vist, at omkring halvdelen af individerne i flere bestande oplever at blive anskudt i løbet af deres liv. I alt anskydes formentlig i størrelsesordenen 1 million pattedyr og fugle om året i Danmark, så det er ikke så sært, at de flygter på lang afstand fra mennesker.

Disse høje anskydningstal har medført, at Danmarks Jægerforbund har kørt en intensiv kampagne for at få tallene ned – og med betydelig og prisværdig succes for flere bestandes vedkommende. Men det forandre ikke meget ved, at der f.eks. næppe er nogen større svømmefugl, der ikke oplever at blive skudt på i løbet af sit liv, eller at være i en flok, der bliver det. Selv om Knopsvanerne har været fredet i mere end trekvart århundrede, har hver tyvende efter de nyeste undersøgelser fortsat hagl i kroppen af anskydninger. Så udenfor parker og havne, hvor de fodres, er de næsten lige så sky, som de jagtbare vandfugle.

Der er for os at se ingen tvivl om, at kvaliteten af almindelige danskeres naturoplevelser ville øges markant, hvis der ikke var jagt i Danmark. Omvendt ville mange danskere miste deres kæreste fritidsaktivitet. Der er dog tale om en aktivitet, hvor de få ødelægger en masse for de mange. Alligevel må man anerkender, at jagt spiller en stor rolle for rigtig mange danskere. Men hvor kan der så findes en rimelig balance mellem interesserne? Den balance kan ikke fastsættes objektivt. Den vil ændre sig over tid, fra årti til årti. Jagtintensiteten må over tid (årtier) bringes ned på et anderledes begrænset niveau, og jagt må drives på en sådan måde, at den ikke i den grad øger mange pattedyrs og fugles skyhed.

Et stort skridt i den rigtige retning blev taget med fredningen af de fleste vadefugle først i 1980'erne. Det næste store skridt var oprettelsen af de mange jagt- og forstyrrelsesfrie reservater i løbet af 1990'erne. Men disse tiltag forandre ikke ved, at jagten i Danmark fortsat er blandt de mest intensive i verden. Vi har f.eks. jagt i 4-5 måneder i vådområder og på havet, hvor man i mange af de amerikanske stater kun har andejagt i omkring 70 dage og tillige med en række andre ganske stramme begrænsninger. At tænke sig, i 'frihedens eget land' har de langt strammere regler for jagt end i Danmark! Så der er lang vej igen, før vi er nede på en jagtintensitet, som er i bedre harmoni med den øvrige befolknings oplevelsesmuligheder.

Dansk Ornitologisk Forening
14. januar 2017